

LEKCJA 2

Temat: „Służby ratownictwa i inne instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo”

Każdy w swoim życiu spotyka się z sytuacją, kiedy jest zmuszony szukać pomocy w momencie zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia, życia lub mienia. Do udzielania takiej pomocy powołane zostały odpowiednie służby i instytucje.

Formy realizacji:

- ścieżka prozdrowotna,
- godzina wychowawcza.

Cele ogólne:

- przedstawienie służb ratowniczych oraz instytucji i organizacji czuwających nad bezpieczeństwem obywateli,
- wyjaśnienie sposobu działania zintegrowanego systemu ratownictwa,
- omówienie zasad wzywania pomocy w sytuacji zagrożenia oraz konsekwencji nieuzasadnionego wezwania pomocy.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- zna system ratownictwa w Polsce,
- wie, które instytucje czuwają nad bezpieczeństwem społeczeństwa,
- wie, że połączenie telefoniczne ze służbami ratowniczymi jest bezpłatne,
- potrafi radzić sobie w sytuacji zagrożenia,
- zna konsekwencje nieuzasadnionego wezwania pomocy.

Metody nauczania:

- praca z tekstem,
- rozmowa nauczająca,
- scenki dramatyczne.

Pomoce dydaktyczne:

- foliogram nr 2,
- materiały pomocnicze do lekcji,
- książka telefoniczna.

Formy pracy:

- indywidualna praca z tekstem,
- prezentacja foliogramu,
- praca w małych grupach,
- wypowiedzi uczniów na określony temat.

Plan zajęć:

1. Uczniowie przypominają z poprzednich zajęć, na jakie zagrożenia mogą być narażeni w różnych sytuacjach życiowych.
2. Nauczyciel informuje uczniów, że na terenie Polski powołanych zostało wiele instytucji i organizacji, które czuwają nad bezpieczeństwem. Uczniowie zapoznają się z **materiałem pomocniczym nr 1**, a następnie wspólnie wykonują ćwiczenie 1 do tekstu, posługując się książką telefoniczną.
3. Nauczyciel informuje uczniów, że w najbliższym czasie zaczną działać w Polsce zintegrowany system ratownictwa, w działania którego włączone zostaną służby, instytucje i organizacje, które wcześniej były omawiane na lekcji. Prezentuje sposób działania służb ratowniczych w ramach zintegrowanego systemu – **foliogram nr 2 (materiał pomocniczy nr 2)**.
4. Aby służby ratownicze zadziałały skutecznie, należy je w odpowiednim czasie i w odpowiedni sposób zawiadomić o zdarzeniu. W oparciu o **materiał pomocniczy nr 3** uczniowie inscenizują scenki wzywania pomocy, wykorzystując informacje zdobyte podczas zajęć (rodzaj służby, nr telefonu).
5. **Dlaczego osoba wzywająca pomoc powinna podać swoje dane?** Uczniowie wypowiadają się na temat odpowiedzialności za nieuzasadnione wezwanie pomocy. Podkreślają, jakie zagrożenie dla potrzebujących pomocy niesie tego typu żart. Nauczyciel informuje uczniów, że w wielu przypadkach sprawcy (lub ich rodzice) ponieśli surowe konsekwencje za swoją bezmyślność (np. informacje o podłożeniu bomby w szpitalu). Uczniowie uzupełniają właściwymi zwrotami notatkę (ćwiczenie 3).

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA NAUCZYCIELA

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1

(tekst dla ucznia na płycie CD)

• WOPR – Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

stowarzyszenie, które zrzesza ratowników strzegących bezpieczeństwa na wydzielonych kąpieliskach i otwartych akwenach. Składa się ze związków regionalnych i terenowych, które następnie tworzą związki wojewódzkie. Pogotowia finansowane są przez samorządy lokalne. W praktyce wyszkoleni ratownicy często pracują za darmo, a sprzęt kupowany jest dzięki uprzejmości sponsorów. Rolę koordynatora krajowego WOPR-u pełni zarząd główny w Warszawie.

• GOPR – Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

jest organizacją ochotniczą działającą na terenie polskich gór. Składa się z siedmiu grup regionalnych Bieszczadzkiej, Krynickiej, Podhalańskiej, Beskidzkiej, Karkonoskiej, Wałbrzysko-Kłodzkiej i Jurajskiej. Ich zadaniem jest udzielanie pierwszej pomocy w szeroko rozumianych wypadkach górskich, działalność z zakresu ochrony przyrody i szeroko prowadzona działalność profilaktyczna.

• TOPR – Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

Każdy ratownik górski składa następującą przysięgę:

Dobrowolnie przyrzekam pod słowem honoru, że póki zdrowsz będę, na każde wezwanie naczelnika lub jego zastępcy, bez względu na porę roku, dnia, stan pogody stawię się w oznaczonym miejscu i godzinie i udam się w góry celem niesienia pomocy ludziom jej potrzebującym...

- **OC – Obrona Cywilna**

organizacja, której celem jest ochrona ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej i dóbr kultury, ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie pokoju i w czasie wojny, a także współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska. Stanowi część systemu obronnego państwa.

- **Sanepid – Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne**

sprawują nadzór nad przestrzeganiem wymagań higieniczno-sanitarnych i zdrowotnych w różnych dziedzinach działalności mogących mieć wpływ na zdrowie ludzi. Prowadzą działania zapobiegające chorobom, świadczą usługi w zakresie szczepień ochronnych, przeprowadzają badania ludzi, żywności i przedmiotów użytku pod kątem bezpieczeństwa i higieny, organizują działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.

- **Pogotowie gazowe**

powołane do usuwania uszkodzeń i awarii w sieci gazowej.

- **Pogotowie energetyczne**

powołane do usuwania uszkodzeń i awarii linii i urządzeń energetycznych.

- **Państwowa Straż Pożarna**

zorganizowany zespół ludzi, odpowiednio wyszkolonych i wyposażonych, powołany do bezpośredniego wykonywania zadań ochrony przeciwpożarowej, a także do przeprowadzania akcji ratowniczych w przypadku klęsk żywiołowych i katastrof.

- **OSP – Ochotnicza Straż Pożarna**

stowarzyszenie, które prowadzi działalność na rzecz ochrony przeciwpożarowej poprzez kompletowanie sprzętu przeciwpożarowego, czynny udział w szkoleniach, ćwiczeniach i akcjach przeciwpożarowych. OSP działa szczególnie w małych miejscowościach. Przy OSP tworzone są młodzieżowe drużyny pożarnicze, których członkiem może zostać osoba, która ukończyła 12 lat, uzyskała zgodę opiekunów ustawowych i złożyła przyrzeczenie.

- **Straż Miejska**

do jej zadań należy m.in.: ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych, czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym, doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień, zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia, współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych.

- **Pogotowie Ratunkowe**

instytucja służby zdrowia powołana do udzielania doraźnej pomocy lekarskiej w nagłych wypadkach, do przewożenia rannych i chorych, a także do zapobiegania przyczynom powstawania nieszczęśliwych wypadków, nagłych zachorowań i rozprzestrzenianiu chorób zakaźnych oraz udzielania informacji o osobach, które uległy wypadkom.

- **Policja**

organ państwowy powołany do ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego.

- **Saperzy**

specjalnie wyszkoleni żołnierze, zajmujący się m.in. unieszkodliwianiem materiałów wybuchowych, pozostałości po ostatniej wojnie.

• W urzędach administracji samorządowej działają **Wydziały Zarządzania Kryzysowego, Obrony Ludności i Obrony Cywilnej**. W razie zagrożenia lub sytuacji kryzysowej można się również z nimi kontaktować.

- **Spółeczna Krajowa Sieć Ratunkowa**

jest to sieć radiowa (m.in. radioamatorzy), której celem jest reagowanie na wezwania o pomoc nadawane z miejsc, gdzie nastąpiło zagrożenie życia, zdrowia, mienia, bezpieczeństwa lub środowiska naturalnego, udział w podnoszeniu bezpieczeństwa ruchu lądowego, wodnego i powietrznego, a ponadto uzupełnianie i wspomaganie służb profesjonalnych. Sieć może współpracować z innymi strukturami krajowymi i zagranicznymi w ramach wykonywania swoich zadań.

Znakiem Społecznej Krajowej Sieci Ratunkowej jest znak: białe czerwone kontury Polski z wpisaną w środku literą „R” na tle równoramiennej niebieskiej krzyża.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2

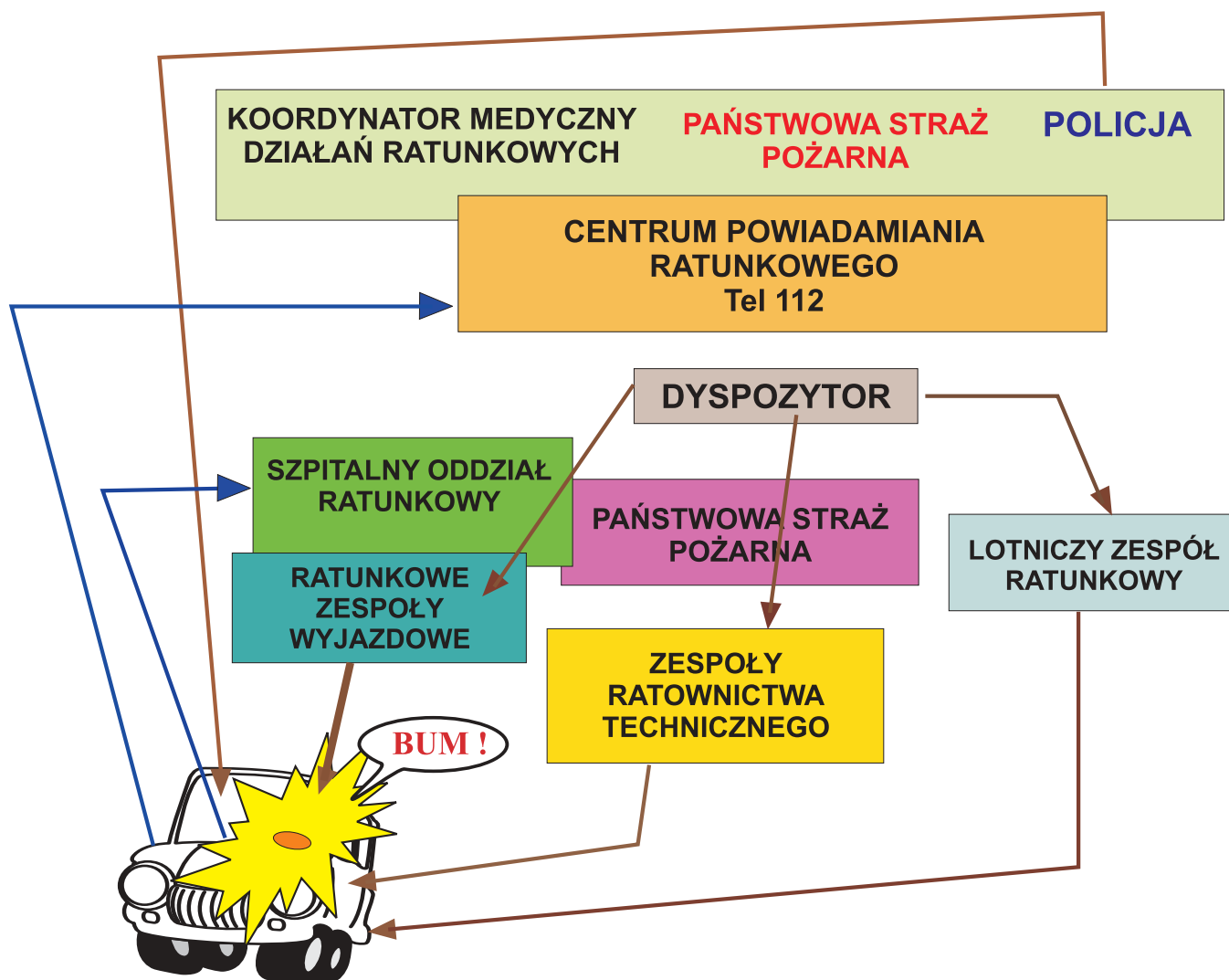
W 2001 roku uchwalona została ustawa o zintegrowanym systemie ratownictwa medycznego. Pod wspólnym numerem telefonu 112 (dla wszystkich służb ratunkowych) będzie można szukać pomocy w nagłych wypadkach. Spowoduje to: skrócenie czasu dotarcia jednostek ratunkowych do miejsca zdarzenia, zapewnienie ofiarom wypadków szansy przeżycia, poprzez dotarcie do nich i udzielenie pomocy w ciągu tzw. „złotej godziny”.

W medycznych działaniach ratowniczych z jednostkami medycznymi współdziałają w zależności od potrzeb:

- Lotnicze Pogotowie Ratunkowe,
- jednostki krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego i Policji ,
- pododdziały Sił Zbrojnych,
- organizacje społeczne i stowarzyszenia, w szczególności GOPR, TOPR, WOPR, PCK, OSP.

Sposób działania służb ratowniczych w ramach zintegrowanego systemu przedstawia poniższy schemat (patrz folio-gram nr 2).

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 3

Przy powiadamianiu służb ratowniczych o zdarzeniu trzymaj się zasady pięciu punktów wzywania pomocy:

- miejsce zdarzenia (adres, lokalizacja),
- charakter zdarzenia (co się wydarzyło?),
- liczba poszkodowanych,
- stan poszkodowanych,
- dane o wzywającym pomocy.

ROZWIĄZANIA ĆWICZEŃ

Ćwiczenie 1

Stan zagrożenia	Służby, instytucje i organizacje	Nr telefonu
W piwnicy swojego bloku poczułeś ulatniający się gaz.	Pogotowie gazowe	992,112
Niedaleko zabudowań chłopcy wypalają trawę	Państwowa Straż Pożarna Ochotnicza Straż Pożarna	998
W górach zeszła lawina. Chwilę przed tym widziałeś tam narciarzy	GOPR TOPR	985 +48 603 100 100
Zauważyłeś niepokojące zabarwienie wody rzeki przy oczyszczalni ścieków. Na powierzchni widać było martwe ryby.	Sanepid	(Wrocław) +48 605 883 227
Twój kolega spadł z wysokiego drzewa.	Pogotowie ratunkowe	999, 112 (kom.)
Nad brzegiem Odry wędkarz wpadł do wody.	WOPR	+48 601 100 100
Przy kopaniu rowu robotnik natknął się na niewybuch.	Saperzy lub policja	997
Mieszkańcy osiedla zorganizowali w zagajniku dzikie wysypisko śmieci.	Straż Miejska	986
Zobaczyłeś pijanego człowieka, który usiadł za kierownicą samochodu.	Policja	997
W czasie burzy na linię wysokiego napięcia spadło powalone drzewo.	Pogotowie energetyczne	991,112

Ćwiczenie 3

Z pomocy służb ratowniczych może korzystać **każdy człowiek**, bez względu na **wiek**, płeć itp. Zgłoszenia telefonicznego należy dokonywać tylko w **uzasadnionych przypadkach**, to znaczy wtedy, gdy istnieje niebezpieczeństwo związane z **utratą życia, zdrowia, mienia** lub **wolności** własnej lub innych ludzi.

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA UCZNIA – LEKCJA 2

Temat: „Służby ratownictwa i inne instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo”

Każdy w swoim życiu spotyka się z sytuacją, kiedy jest zmuszony szukać pomocy, w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia, życia lub mienia.
Do udzielania takiej pomocy powołane zostały odpowiednie służby i instytucje.

Ćwiczenie 1

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie miejsce sytuację, w której zwrócisz się o pomoc lub rodzaj instytucji oraz numery telefonów alarmowych, które wyszukasz w książce telefonicznej.

<i>Stan zagrożenia</i>	<i>Służby, instytucje i organizacje</i>	<i>Nr telefonu</i>
W piwnicy swojego bloku poczułeś ulatniający się gaz.		
	Państwowa Straż Pożarna	
W górach zeszła lawina. Chwilę przed tym widziałeś tam narciarzy.		
	Sanepid	
Twój kolega spadł z wysokiego drzewa.		
	WOPR	
Przy kopaniu rowu robotnik natknął się na niewybuch.		
	Straż Miejska	
Zobaczyłeś pijanego człowieka, który usiadł za kierownicą samochodu.		
	Pogotowie energetyczne	

W tym miejscu wypisz inne, niezbędne numery telefonów:

.....

.....

.....

Ćwiczenie 2

Jesteś świadkiem wypadku drogowego. Zainscenizuj z kolegą scenkę wzywania pomocy poszkodowanym. Do jakiej służby ratowniczej się zwrócisz?

Ćwiczenie 3

Uzupełnij zdania, wpisując w odpowiednie miejsce podane wyrazy: **wolność, wiek, życie, uzasadnione przypadki, każdy człowiek, narodowość, niebezpieczeństwo, zdrowie, mienie.**

Z pomocy służb ratowniczych może korzystać ....., bez względu na ....., ..., płeć itp. Zgłoszenia telefonicznego należy dokonywać tylko w ....., to znaczy wtedy, gdy istnieje ..... związane z utratą ....., ..., ... lub ..... własnej lub innych ludzi.